

CÍTOLIBSKÝ ZPRAVODAJ

SPECIÁLNÍ ČÍSLO – ZDENĚK ŠESTÁK, vydáno 9.12.2016

=====

Zdeněk Šesták a skladatelské začátky

Dnešním článkem bych chtěl přiblížit hudební a skladatelské začátky dnes již předního soudobého českého skladatele PhDr. Zdeňka Šestáka. Chtěl bych přiblížit tu oblast jeho tvorby, která není příliš prezentovaná, nebo o níž nejsou v oficiálních seznamech jeho kompozic zmínky. Chtěl bych přiblížit i okolnosti, které jeho ranou tvorbu doprovázely.

Bylo šťastným počinem osudu, že se narodil do hudbymilovné rodiny Marie a Jana Šestákových.

Rodina matky, rozené jako Marie Hartmanová z Hartenthalu (15. června 1898 – 19. září 1985) se mohla honosit šlechtickým predikátem, který získali její předci v 18. století. Dva bratři, původem Rakušani Hartmanovi působili tehdy v Českém Krumlově na schwarzenberském panství, Gottfried jako hejtman veškerého panství a Leopold jako osobní lékař knížete. Oba získali nižší šlechtictví roku 1781 z rukou císaře Josefa II. za osobní obětavost, když zachraňovali, co se dalo během hladomoru v letech 1771 – 1772. Tehdy mu padlo za oběť v Čechách čtvrt milionu lidí. Další z bratrů, Zdeňkův pradědeček Emil Hartman, přišel na lounsko jako lesník, rovněž v schwarzenberských službách. Zdeněk vzpomíná, že uměl dobře česky a že to byl právě on, kdo stál na počátku národního citění rodiny. Tito naturalizovaní Češi, kteří se v Čechách také oženili, se stávali opravdovými vášnivými českými vlastenci. Zdeňkův dědeček a otec jeho matky Karel Hartman pracoval jako tesař. Nemohl si dovolit podporovat Marii a její sestru na studiích proto jim bylo jako nositelkám šlechtického predikátu nabídnuto fundační stipendium ke studiu v klášteře sv. Voršily v Praze.

Šestákův otec Jan (15.5.1899 – 26.7.1964) byl synem horníka Karla Šestáka z Lomu u Mostu. Jeho otec Matěj Šesták přišel do těchto severních Čech někdy koncem 19. století z Turska u Kralup. Pracoval na dole Koh-i-noor, kde přežil zával v dole, při kterém byl zraněn a po něm odešel do důchodu. Jeho syn Jan byl v šestnácti letech odveden a první světovou válku prožil na frontě v Haliči. V Lomu se seznámil se svou budoucí ženou Marií Hartmanovou, která tu od roku 1921 učila na obecné škole. Snahou Jana Šestáka bylo pracovat jako zaměstnanec ČSD. To mu splnil bratranec jeho ženy Josef Hartman, který po válce zastával vedoucí místo na ředitelství drah v Praze a umožnil zde zaměstnání Jana Šestáka jako podúředníka. Po přeložení manželky na školu v Cítolibečích pak byl zaměstnán v dílnách ČSD v Lounech jako účetní. V Cítolibečích se narodili oba jejich synové, Zdeněk a Jiří.

Jak již bylo řečeno, pro oba rodiče nebyla cizí láska k hudbě. Matka – učitelka, zpívala altové party v chrámovém sboru cítolibského chrámu sv. Jakuba, otec – železniční úředník a příležitostný hudebník hrál počátkem 20. let v orchestru

Železničářské filharmonie v Praze, kterou řídili tehdy mladí, později významní čeští dirigenti Karel Šejna a Jaroslav Vogel. Oba rodiče dokázali tak Zdeňkovu talentu poskytnout harmonické zázemí.

V letech 1931–1936 navštěvoval cítolibskou obecnou školu a zároveň dojížděl do hudební školy ve Slaném, kde ho učil Pavel Čada, spolužák Miloslava Kabeláče a Klementa Slavického z kompoziční třídy prof. Pražské konzervatoře Karla Boleslava Jiráka. Při studiu na reálném gymnáziu v Lounech v letech 1936 – 1944 se dále hudebně vzdělával na hudební škole v Lounech, kde mu byla učitelkou Milada Hájková – Lůžková. Této paní učitelce později, v roce 1963 věnoval instruktivní skladby pro klavír na čtyři ruce nazvané Studentská knížka.

Od sexty až do oktávy gymnázia působil též jako flétnista v tehdejší Lounské filharmonii řízené Václavem Kolaříkem. Tato nástrojová i orchestrální průprava se později velmi hodila v době vojenské služby. Za zmínku stojí přiblížit alespoň částečně repertoár tohoto tělesa, který byl vskutku světový a značně náročný. Od vrcholného představitele vídeňského klasicismu Ludviga van Beethovena to byla například Symfonie č. 5 – „Osudová“, nebo symfonická předehra Leonora III. Období raného romantismu bylo zastoupeno Symfonií h moll zvanou Nedokončená Franze Schuberta, nebo předehrou k opeře Tannhäuser od dalšího představitele hudebního romantismu Richarda Wagnera. Z českých skladatelů to byl Bedřich Smetana s kompletním provedením cyklu symfonických básní Má vlast, kromě Vyšehradu, neboť v orchestru nebyla k dispozici harfa, či s předehrou k 3. jednání opery Libuše. Od Antonína Dvořáka byla oblíbená Symfonie č. 9 e moll „Z Nového světa“, ale na programu byl též výběr z jeho Slovanských tanců. Zdeněk Fibich pak byl zastoupen předehrou Noc na Karlštejně; hrála se i selanka V podvečer, jejíž jednou částí je známý Poem. Je proto logické, že uvedený repertoár významně ovlivnil zájem mladého studenta o symfonickou hudbu.

Šesták rád vzpomíná na další školu svého uměleckého života, na kůr cítolibského chrámu, kde zejména půlnoční mše se sólisty, sborem a orchestrem dosahovaly slušné úrovně: „Po celou adventní dobu a někdy dokonce i dříve jsem se svým kostelním sborem a orchestrem připravoval hudbu na půlnoční. Zvláště rád vzpomínám na jedny vánoce v době protektorátu, kdy jsme si z Prahy přivezli notový materiál Pastorální mše F dur od jakéhosi Františka Kolaříka s názvem »Nad Betlémem vzešlo světlo«. Ten autor byl pro mě tehdy neznámé jméno, skladba to však byla půvabná, nic obyčejného. Jaké bylo po mnoha letech moje překvapení, když jsem se z odborné literatury dověděl, že autor této vánoční skladby, jinak inspektor hudby na učitelských ústavech na severní Moravě a ve Slezsku, patřil k nejmilejším

přátelům Leoše Janáčka. Náhlá a nečekaná smrt tohoto člověka se Janáčka hluboce dotkla." Tito nadšení muzikanti však nepočítali s tím, že je protektorát a válka a platí nesmyslné nařízení o zatemnění a tak nezbylo nic jiného, než zatemnit všechna okna kostela. Této dramatické akce pomocí hasičského žebříku a vypůjčených černých látek z pohřebního ústavu pana Trenklera se ujali pouze dva, Zdeněk a jeho kolega z gymnázia Vlasta Mach. Kolaříkova mše však nebyla jedinou skladbou; jindy byla nastudována Česká mše vánoční Eduarda Marhuly nazvaná »Vzhůru, vzhůru, pastuškové« nebo »Česká mše půlnoční« od Vojtěcha Říhovského.

I pro vokální skladby získával Zdeněk Šesták dobré základy díky svému otci, který v rámci svého členství v Umělecké besedě dostával z tehdejší Hudební matice nejružnější přehledy této záslužné ediční instituce a občas i hodnotné notové premie. Povinností varhaníka bylo i občasné hraní při zádušních mších. Pro nedostatek notového materiálu k těmto příležitostem využil inzertní nabídky Hudební matice a objednal si České rekviem Ladislava Vycpálka. Netušil ovšem, že se jedná o vrcholné kantátové dílo představitele tehdejší české moderní hudby, pro místní poměry však naprosto nepoužitelné. Dalším vlivem formujícím jeho vokální představivost bylo členství v cítilibském mužském sboru Pěvecko – zábavního spolku, kde působil jako druhý tenorista nebo první basista. Tady se seznámil s dílem Josefa Bohuslava Foerster. Jeho slavný sbor Z osudu rukou na slova Sládkova, psaný nezvyklou modalitou v dorickém tónorodu to byl pro patnáctiletého studenta, dosud navyklého na obyčejné dur a moll šok a zděšení, ale byla to dobrá škola pro budoucího skladatele.

Sbormistrem onoho padesáticenného pěveckého tělesa byl řídící učitel cítilibské obecné školy Karel David. Tentýž pan řídící mě o řadu let později zasvěcoval do tajů klavírní hry. A po tom, co se k němu nastupující noví vládci zachovali nevybíravým způsobem, když jej suspendovali z ředitelského postu cítilibské školy a přesouvali jej na školy podřadnějších kategorií, pokračovala v mé další hudební výchově již jmenovaná Zdeňkova učitelka, paní Milada – tehdy ještě Hájková. Pan řídící ani v nových působištích neztrácel mimoškolní aktivitu a zval nás, své bývalé žáky, na různé besídky a vystoupení, která tam pořádal.

Zdeněk Šesták měl již od svých deseti let příležitost se v chrámu sv. Jakuba hudebně projevat a uplatňovat tu své první skladatelské pokusy. Jako student gymnázia působil v chrámu jako druhý varhaník. Jeho Missa sancti Georgii z tohoto období, premiérována na cítilibském chrámovém kůru, společně se skladbou 4 kusy pro klavír, napsanou již v septimě, mu usnadnily přijetí na skladatelské oddělení Pražské konzervatoře. Tady byli v letech 1945 – 1950 Šestákovými učiteli hudební teorie a skladby Miroslav Krejčí a Emil Hlobil. Své hudební vzdělání si ještě doplnil paralelním studiem hudební vědy na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy u Josefa Huttera a Jana Němečka; normální zakončení studia mu však tehdy nebylo umožněno. A tak až v roce 1991 složil předepsanou rigorosní zkoušku, jejímž obsahem byly výsledky jeho badatelské práce o cítilibské hudební kultuře 18. století. Bylo to po čtyřicetidvou letech! Tehdy v roce 1949 nikdo z mocných o toto téma neměl zájem; vždyť šlo přece o církevní hudbu, která novému člověku v nové společnosti nic nemůže přinést! Rigorosní přednáška měla obrovský úspěch a následovala nabídka k přednáškám na katedře hudební vědy Filosofické fakulty, kterou PhDr. Zdeněk Šesták přijal na dva roky.

Z roku 1949 pochází Missa brevis Citolibensis, která měla premiéru v roce 1950 v kostele sv. Václava v pražských Nuslích za řízení sbormistra Jana Maria Dobrodinského. Později byly části mše provedeny v cítilibském chrámu. Absolventskou skladbou Zdeňka Šestáka na pražské konzervatoři byla symfonická předehra Padlým bojovníkům, inspirovaná nedávným koncem války. Skladba byla oceněna v ostravské soutěži k 5. výročí osvobození. Během studií na konzervatoři zkomponoval na příklad Sonatinu pro housle a klavír, za kterou získal odměnu tehdejší České akademie věd a umění, nebo Velikonoční meditaci pro housle a varhany, která měla premiéru na koncertě v pražském chrámu sv. Jakuba v provedení houslisty Josefa Suka a varhaníka Jiřího Ropka.

V letech 1950 – 1952 vykonával Zdeněk Šesták vojenskou presenční službu. Nastoupil do Terezína a zařazen byl jako střelec těžkého kulometu. Nelze se divit, že tento bytostný humanista a mírumilovný člověk se snažil této strašlivé zbraně zbavit. Popisuje to takto: „V terezínských posádkách byla vojenská hudba, zašel jsem tam a představil se. Během týdne mě pozvali ke konkurzu. Přijali mne jako pianistu, který bude hrát v tanečním orchestru a příležitostně doprovázet na akademiích, například klarinetové koncerty. Ale jelikož hlavní poslání práce orchestru je dechová hudba, musel jsem přislíbit, že v co nejkratší době zvládnou hru na flétnu. Za gymnaziálních studií jsem hrál v Lounské filharmonii na typ obyčejné flétny, tady jsem se musel doslova téměř přes noc přeučit na flétnu tzv. Böhmova systému. Skutečně mě k tomu orchestru rozkazem převedli. Nelžu vám, že jsem v létě ve výcvikovém táboře cvičil denně šestnáct hodin, abych se tu vůbec udržel a neposlali mě zpátky k těm hrozným kulometům." Podstatnou část vojny strávil Šesták jako flétnista u Vojenské divizní hudby ve Slaném. V této době se také seznámil s hudebníkem a vzácným člověkem podplukovníkem Janem Fadrhonsem, tehdy velitelem a kapelníkem Hudby Hradní stráže, s nímž se na jeho popud později spřátelil. „Byl to dobrák, který by neublížil kuřeti“, říká o něm.

Po vojně působil ještě v několika zaměstnáních: v letech 1952–1954 v Ústředním domě lidové tvořivosti v Praze, v jeho hudebním oddělení, jež vedl významný český skladatel žatecký rodák Karel Reiner, 1954–1957 v Armádním uměleckém souboru Víta Nejedlého a Ústředním domě armády. Od roku 1957 dal přednost svobodnému povolání jako hudební skladatel.

Tato zaměstnání byla pro čerstvého absolventa školy, po vojenské službě, ženatého s dvěma dětmi a bez vlastního bytu určitou finanční jistotou, ne však nějak závažnou a proto se musel poohlížet po dalším finančním přilepšení. Tím bylo komponování skladeb, řečeno dnešní terminologií, populárního žánru nebo úpravy lidových písní. Charakteristickým rysem této jeho tvorby, vycházející z jeho hudebního vzdělání a všestrannosti byl respekt k hudební tradici, snaha o poctivou muzikantskou práci nezatíženou dobovými ideologickými tendencemi, kterým podlehl mnozí, dokonce i velmi talentovaní skladatelé z jeho současníků.

Jako bývalý vojenský muzikant měl blízko k problematice armádní hudby, proto vznikla řada vojenských pochodů a písní,

ve své době velmi populárních, jako vojenské písně Trubač, Protiletadlovci, Naše rota...

V této době vznikly i taneční a poslechové skladby psané původně pro symfonický orchestr, existují však i jejich úpravy pro dechové orchestry. Český rozhlas má ve svém archivním fondu například: Muzikantské rondo (na motivy českých lidových tanců) v provedení Pražského rozhlasového orchestru, řízeného Josefem Hrnčířem, Šari – Vari (lidový tanec) s Plzeňským rozhlasovým orchestrem a dirigentem Jaroslavem Vodňanským, Cítilibskou polku v úpravě Jana Fadrhony pro dechový orchestr, Skočnou (ze suity Z Čech), obě nahané Posádkovou hudbou Praha s dirigenty Františkem Železníkem a Karlem Pšeničným, nebo Sousedskou (ze suity Z Čech) v provedení Ústřední hudby Ministerstva vnitra řízené Stanislavem Horákem.

V době mých studií na strojní fakultě Českého vysokého učení technického jsem byl členem orchestru Vysokoškolského souboru Zdeňka Nejedlého při Vysoké škole ekonomické. Zde jsem byl angažován jako fagotista. Uměleckým vedoucím souboru byl tehdy hudební skladatel Věroslav Neumann (27.5.1931, Cítiliby – 28.11.2006, Praha), v Cítilibech však pobyl jen velmi krátce – jeho rodina se odtud brzy přestěhovala do Slaného a později do Prahy. Úkolem orchestru bylo doprovázet tanečníky, případně sbor vedený právě Slávkem Neumannem. Dodnes mám schovaný fagotový part z Šestákovy tance Šotyš, který napsal pro tento soubor a který jsme hráli jako doprovod tanečníků v roce 1962.

Úpravy lidových písní nebo použití jejich témat do skladeb jsou charakteristické pro mnoho skladatelů od středověku dodnes. Známým sběratelem lidových písní byl například Jindřich Jindřich – většinu písní svého Chodského zpěvníku podložil druhým nebo i třetím hlasem, případně připojil klavírní doprovod. Leoš Janáček své úpravy pro sólový hlas a klavír shromáždil do souborů Moravská lidová poezie v písních a Ukvaldská lidová poezie. Také Vítězslav Novák se ve své tvorbě opřel o lidovou píseň, zvláště slováckou a slovenskou a věnoval jí množství originálních úprav. Nejlépe snad vyslovil svůj názor Antonín Dvořák, když v návaznosti na témata použita v Symfonii č. 9 – e moll (Z Nového světa) za svého pobytu v Americe řekl: „Jsem přesvědčen, že budoucnost americké hudby leží v takzvaných černošských melodiích. Vždyť jsou to lidové písně téhle země a američtí skladatelé se k nim musí obrátit.“

Ani Zdeněk Šesták se nebránil úpravám lidových písní, přitom jeho úpravy mají své osobité zvláštní kouzlo. V letech 1958 – 1966 nahrával Československý rozhlas řadu asi dvaceti lidových písní upravených Zdeňkem Šestákem v letech padesátých a v první polovině šedesátých let. Jejich interpretem byl nejčastěji Lidový orchestr, na jehož řízení se podíleli dirigenti, Jiří Kareš, Ladislav Vojta, nebo Pavel Vondruška, někdy doprovázený Vycpálkovým souborem písní a tanců, a zpěváky Věrou Vlkovou, Viktorem Brehovským, Karlem Kožušníkem, či Miroslavem Šubou. Jsou to na příklad: české lidové Holoubci vrkají, Já bych k vám rád chodil, jihočeské lidové Když jsem já šel okolo Třeboně, Vyletěli dva holoubci, nebo české lidové písně z Prácheňska Káča má, Kdo mně krmí koníčky, Kdybych já věděla, co dělá Matěj. Na některých nahrávkách se podílel Armádní umělecký soubor Víta Nejedlého (chodská lidová – sousedská Což je ta postýlka slabučká, slovenská lidová Ej, horička, hora), řízený Vladimírem Jelínkem se zpěváky Drahoslavou Kutilovou a Vilémem Miškem, nebo soubor Furiant se sólistkou Věrou Novenkovou (česká lidová Měla jsem milého, už ho nemám).

Cítilibskému pěveckému sboru zřízenému Osvětovou besedou věnoval Zdeněk Šesták tři úpravy lidových písní: Zelení hájové, Už je ta láska, už je pryč a Co to máš, má milá, které byly uváděny opakovaně na koncertech sboru v letech 1969 – 1973. Poslední dvě jmenované a lidovou píseň z Plzeňska Stojí hruška v oudolí natočil Pěvecký sbor Československého rozhlasu se sbormistrem Milanem Malým v roce 1981 a často byly ve vysílání Československého rozhlasu reprizovány. K repertoáru Cítilibského pěveckého sboru patřily i autorské skladby Leť naše holubičko bílá na text Františka Branislava a Písníčka pro maminku s textem slovenské básnířky Kristy Bendové.

Někteří čeští skladatelé se věnovali filmové hudbě. Zdeněk Šesták se od počátku bránil psát scénickou nebo filmovou hudbu; měl poněkud jiné tvůrčí představy blízké jeho naturelu a pak to byl jepičí život takových skladeb, vázaný výhradně k provedení dramatického, filmového či televizního díla. Jednu výjimku však přece jenom učinil.

Někdy v roce 1955 jej požádal můj otec MUDr. Vincenc Veselý, cítilibský lékař a režisér místního ochotnického divadelního spolku o napsání scénické hudby k zamýšlené inscenaci pohádky Viktora Nejedlého a Antonína Šímy Čtverák hastrman. Byla to šťastná volba, která nevšední sugestivní hudbou poslala text do jakýchsi vyšších uměleckých pater a dodala hře mnohem hlubší smysl. Hudební vstupy měly tyto názvy: Předehra – Příchod královny – Tanec rusalek a vodníka – Píseň pasáčka – Dohra k 1. jednání – Dohra ke 2. jednání – Úvodní sbor k 3. jednání – Ukolébavka královny vodní říše – Děkovný sbor – Dohra k 3. jednání – Předehra k 4. jednání – Pohádka končí. Premiéra byla 28. října 1956 odpoledním a večerním představením v Cítilibech. Před představením jsme se dozvěděli, že odpoledne zemřel pan řídící Karel David, jeho památku jsme uctili společně se stojícím obecnstvem vyprodaného sálu, jak jinak než hudbou, symbolicky závěrečnou částí Pohádka končí. A pak následovalo ještě dalších sedm repríz (Louny, Černčice, Litvínov), z nichž poslední 23. března 1958 bylo soutěžním představením a soubor jím získal 2. cenu v Ústeckém kraji. Na všech představeních byly tehdy zcela zaplněné sály,

nezapomeňme, že to byla doba bez televize, internetu a dalších současných komunikačních vymožeností. Společenský život byl mnohem spontánnější, lidé byli podstatně družnější, lidové muzicírování, zpěv i divadlo patřily k jejich běžnému, každodennímu životu, zejména na venkově. Čtverák hasťman je dodnes pro ochotnické soubory v různých koutech republiky zajímavým repertoárem, ovšem bez scénické hudby Zdeňka Šestáka. Tu, jako součást hry, nepovolili dědicové autorských práv, aniž by tu hudbu slyšeli. A tak cítilibská nastudování hry díky originální hudbě zůstala navždy jen krásnou vzpomínkou.

Někdy v této době, kdy jsem byl studentem lounského gymnázia, asi vznikalo mé přátelství se Zdeňkem, které se stalo neodmyslitelnou trvalou hodnotou. Nebyl jsem však sám, koho jeho osobnost přitahovala. Vzpomínám si na jeho velké organizační schopnosti, kdy na základě skvělého odhadu přisuzoval nám o řadu let mladším, hudební nástroje, někdy i s doporučením na často vynikající učitele. Smyčcové nástroje byly doménou otce Jana Šestáka, u něj se zdokonalovali např. Zdeněk Bruna na violoncello, nebo Josef Šilhánek na violu. Zvláštní pozornost věnoval výběru adeptů hry na dechové nástroje. Velmi dobrým hráčem na lesní roh byl Dobroslav Fric, ten v době pražských studií byl členem orchestru Vysokoškolského souboru Zdeňka Nejedlého při Vysoké škole ekonomické. Po několika letech jsem se stal členem tohoto souboru i já. Evžen Linaj, velmi dobrý flétnista, studoval v Praze u prof. Milana Munclinger. Klarinetista František Křapka zase dojížděl k prof. Karlu Dlouhému na Pražskou konzervatoř. Z ostatních Zdeňkem objevených talentů to byl např. můj bratr Vincenc – lesní roh, Jiří Stálík – klarinet. Mně byl určen prozatím

klarinet, do jehož tajů mě zasvěcoval cítilibský Václav Koula, velmi dobrý houslista, klarinetista a saxofonista. Mým učitelem na druhý nástroj – fagot byl Karel Synek, fagotista Pražského rozhlasového orchestru a Pražského komorního orchestru. Z uvedeného výčtu hudebních nástrojů a s hoboem, za jehož part zasedal Zdeňkův bratr Jiří, jsme tak mohli dát dohromady docela slušný dechový komorní soubor.

O muziku jsem v té době rozhodně neměl nouzi. Stále jsem chodil na klavír k Miladě Hájkové, využíval jsem přátelství s evangelickým farářem ThDr. Bohumilem Honců, který byl otcem mého spolužáka Petra a umožňoval mi cvičit na varhany v jeho kostele. Také cítilibským varhanám jsem velmi často dělal společníka. Stačilo vypůjčit si na faře u pátera Františka Malého klíče od kostela a přístup k varhanám byl volný. Dnes je vzhledem k bezpečnostním opatřením takový jednoduchý postup nemyslitelný. Přátelství se Zdeňkem se postupem času měnilo ve spolupráci, která mě přivedla nejen ke sbormistrovskému pultu Cítilibského pěveckého sboru pod jeho uměleckým vedením, ale dodnes je pro mě nesmírnou ctí, že se mohu podílet i na dalších formách aktivit tohoto vzácného a nezištného člověka.

Snad se mi podařilo nastínit umělecké začátky i lidské postoje PhDr. Zdeňka Šestáka, které předcházely jeho osobité a vysoce vyhraněné současné tvorbě s již zřetelným hudebním rukopisem, kterou plně vystihuje svůj postoj k životu a umění, vyjádřený životním krédem *Res fugit, ars restat, plus ars quam res mihi praestat* – ve volném překladu: Majetek pomine, ale umění zůstává, dávám více přednost umění před majetkem.

Ing Jiří Veselý

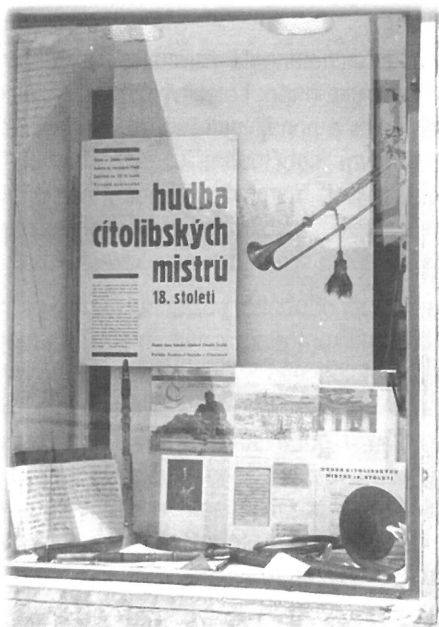
Moje vzpomínka je z padesátých let minulého století, kdy jsme jako děti trávily čas letních prázdnin lítáním po ulici V Poustkách, kde rodina Šestákových bydlela.

S dětmi pana Šestáka Maruškou a Honzou, a s dětmi Horovic jsme běhaly také po domě, kde nás, s trpělivostí sobě vlastní, uklidňovala maminka pana Šestáka, kterou považuji za nejlaskavějšího člověka, s jakým jsem se ve svém životě setkala. Rušily jsme tak, jak to děti při hraní dovedou, ale nikdy na nás nezvedla hlas.

V té době jsem samozřejmě nevěděla nic o tom, že tatínek mých kamarádů je hudební skladatel a pracuje v domě, který nám sloužil ke hrám. Netušila jsem, že proslaví Cítoliby po celém světě, když ve staré skříni v cítolibském kostele najde poklad v podobě partitur cítolibské skladatelské školy. Jsem ráda, že osobně znám PhDr. Zdeňka Šestáka, velmi si ho vážím za to, co pro svoji rodnou obec udělal. Do dalších let mu přeji hlavně hodně zdraví, klidu a radosti z hudby.

Jiřina Nováková

Se jménem Dr. Zdeňka Šestáka jsem se po první setkala před mnoha, mnoha lety v časopise, věnovaném gramofonovým deskám. Článek velmi pravděpodobně napsal Dr. Tomislav Volek. Psal v něm o Cítolibském výkvětu hudebních skladatelů v 18. století. Článek mě tehdy neobyčejně silně zaujal, neboť jsem již od dětských let obdivovala a milovala hudbu českých skladatelů - působících v malých městečkách a vesnicích jako učitelé, varhaníci a členové zámeckých kapel. Ve zmíněném článku byl jmenován Dr. Zdeněk Šesták, který z hlubin zapomnění usilovnou prací "vzdvihl na světlo" neobyčejné bohatství partitur Cítolibské skladatelské školy osmnáctého století. Až po mnoha desetiletích jsem se díky panu profesoru Milanu Škampovi mohla seznámit osobně s panem doktorem Šestákem - bylo to na koncertě v "sále Martinů" na Malostranském náměstí. Pan doktor Šesták mě velmi zaujal svým přátelským přístupem a vřelým zaujetím, s jakým mluvil o Cítolibech. Velmi ráda vzpomínám na každé setkání s tímto hudebním skladatelem a badatelem - a nesmírně si vážím jeho přátelského přístupu ke mně, zcela nevýznamnému člověku. Velmi ráda vzpomínám na koncert ve Smetanově síni Obecního domu, kde zazněla nádherná skladba pana doktora (bohužel si nevzpomínám na její jméno, pravděpodobně jejím námětem bylo jisté antické téma). Jestli mohu jako laik posuzovat díla soudobých skladatelů, potom musím za sebe konstatovat, že jediné díla pana doktora Šestáka jsou HUDBOU - a to nádhernou a strhující. Budiž mi prominuto prostořeké konstatování, že se mi zdá, jakoby hudba soudobých skladatelů ani nebyla hudbou. Že jsou to někdy - resp. často - spíše jakési

pazvuky, ani ne tóny. To je ale téma, které zde nechci rozvíjet. Závěrem vyslovuji veliké poděkování panu doktoru Šestákovi za jeho hudebně - badatelskou práci i jeho skladatelské dílo. A v neposlední řadě za jeho mladistvý elán a krásný vztah i k nám, kdo nejsme školení hudebníci, ale "jen" hudbu milujeme.

Jana Lacinová- Ondrušová, Praha 6 – Dejvice

Co se mi vybaví, když se řekne Šesták? V první řadě člověk s velkým „Č“, protože jeho úžasná skromnost a přitom obrovská snaha dosáhnout cíle byla vždy obdivuhodná. Vzpomínám si, jak každé prázdniny a každou volnou chvíli jezdil na kole do každé vsí v okolí. Prohledával půdy kostelů, fary, archivy, aby našel i tu nejmenší stopu po dění v cítolibském zámku a okolí. Hodně věcí konzultoval s naším tatínkem, kdy probírali historické zápisy ve starých matrikách a ve spolupráci s lounským archivářem PhDr. Lůžkem se krok za krokem dostávali k cíli. Byla to mravenčí práce, ale úspěšná.

Také ráda vzpomínám na jeho rodiče. Otec byl skvělý muzikant, k hudbě vedl oba syny. Hrál nejen v kostele, ale také při svatbách v obřadní síni zámku. Někdy sám, jindy s rodinným triem. Maminka byla také úžasná. Laskavá a milá, nikdy nikoho neodmítla a ráda každému pomohla.

I pan Šesták rád a ochotně pomáhal, což vím ze své vlastní zkušenosti. Můj manžel studoval vojenskou hudební školu v Liberci. Po jejím dokončení dostal umístěnku k posádkové hudbě do Vimperka, kde sloužil 4 roky. Na Šumavu jsme se stěhovat nechtěli a právě pan Šesták nám tehdy nabídl pomoc. Zavolaal inspektorovi vojenských hudeb a požádal o přeložení. Podařilo se a manžel byl přeložen do Slaného, kde sloužil následujících 35 let. ...

Panu Šestákovi přeji z celého srdce hodně zdraví, ale i mnoho sil do další tvůrčí práce.

Miroslava Buchlová, roz. Kozlová

Tvorba PhDr. Zdeňka Šestáka- "věčný nepokoj srdce"

Psal se rok 2004, byl krásný podzim, slunce zlatilo kouzelnou krajinu a soupeřilo se zlatavým listím na stromech ročovských hlubokých lesů. V tomto čase jsem se vypravila z nedalekých Kozojed do Cítolib navštívit věhlasného umělce, hudebního skladatele a badatele pana dr. Zdeňka Šestáka. Přišla jsem neočekávaně, bez pozvání, a přesto se mi dostalo vlídného, laskavého přijetí. Představila jsem se jako dlouholetá posluchačka koncertů a CD pana skladatele i Českého rozhlasu, kde zaznívají jeho skladby. Pan doktor byl té laskavosti, že mi představil místo své tvorby i historického bádání a dokonce mi dal nahlédnout i do prastarých notových záznamů a partitur, pocházejících z doby cítolibských mistrů-z 18. století. Vyprávěl mi o Cítolibech - panství rodu Pachtů z Rájova, o skladatelích působících v prostředí jejich zámku i na kůru kostela sv. Jakuba, o způsobu bádání jejich tvorby nejen v Cítolibech, ale i v archívech, knihovnách, muzeích a kostelních kůrech po celé republice, v Německu či v Rakousku. Vyprávěl mi se zanícením o studiu skladatelské školy a tvorby cítolibské rodiny Kopřivů, Jana Adama Galliny, Jana Nepomuka Venta, Jana Janouška a v neposlední řadě Jakuba Lokaje, kteří vytvářeli hodnoty plně rovnocenné s hudební tvorbou Mozartovy doby.

Pan doktor mi pak představil i svou vlastní tvorbu tj. komorní hudbu, orchestrální a vokálně symfonickou hudbu i mše a duchovní skladby, nastínil její poselství a filosofii.

Setkání s panem dr. Šestákem v Cítolibech se stalo mým krásným, nezapomenutelným zážitkem.

V jeho pozdějších dopisech jsem vyčetla "zápasivé úsilí jedince o přiblížení se k onomu Absolutnu ... Hudba jen nastiňuje onen často bolestivě zápasný proces, k němuž je potřebné ono životodárné SVĚTLO duchovní, přemáhající TMU. Tohle mně stále leží na srdci"... Toto hledání slyšíme v II. koncertě pro violoncello Cesta poznání, v I. koncertě pro housle č 1 Sursum corda , v cyklu písní pro baryton a piano Hledání moudrosti na texty z knihy Kazatel, v VIII. smyčcovém kvartetu Hledání světla, v koncertu pro violoncello č 1 Světlo naděje." Celý život se ve svých, dílech snažím toto SVĚTLO hledat", praví dále umělec a toto duchovní a emocionální poselství se promítá i v CD komorní

tvorba- smyčcový kvartet č. 5 Labyrint duše, cyklus písní pro bas a klavír na básně Vladimíra Šefla Blahoslavenství hudby, a Česká hudba či cyklus písní pro baryton a klavír na verše Michelangela Buonarrotiho Naléhavý souzvuk tvarů. V těchto dílech se opět vynořuje onen bolestivý zápas a hledání. V Labyrintu duše se tento proces odehrává tu usebraně, melancholicky zase vášnivě a dramaticky, ale nikde tu není rozervanost, bezvýchodnost či pesimismus. Tóny hudby navozují dojem zvučícího potoka, vody skáčící přes kameny, hledající cestu, a vtom se objeví sluneční svit, JAS, SVĚTLO, ukazující směr, CÍL ... a vlastně i našeho pozemského putování...

Na toto hledání navazují i cykly písní na básně VI. Šefla Blahoslavenství hudby a Česká hudba." V tajemných hlubinách Tě tuším, jen nevím, kde vytryskne Tvůj pramen. Já hledím s Tebou k oblakům, a k zemi padám znaven. Pod tíhou krásy neklesám, toužím jak skřivan po písni a s Tebou s Tebou nejsem nikdy sám...." toto je vyznání básníkovy, se kterým se ztotožňuje sám skladatel....

V cyklu písní na verše Michelangela Buonarroti Naléhavý souzvuk tvarů se opět vynořuje onen bolestný zápas, a sice rozpor mezi božským posláním a pomíjivostí umění, který končí katarzí, uvolněností a klidným spočinutím v Boží náruči v poslední V. písni Pozdní pozvání. "rozpřažené ruce k obejmutí-KŘÍŽ...." Skladatel se tu opět ztotožňuje s Michelangelem Buonarroti a předává posluchačům silné duchovní poselství.

Mé osobní zkušenosti dlouhodobého poslechu hudby pana dr. Zdeňka Šestáka hovoří o velkém emocionálním vlivu na mou duši i tělo. Jeho koncert pro violoncello Světlo naděje, smyčcový kvartet Hledání světla nebo smyčcový sextet Chvála života mě velmi povzbudily, dodaly sílu v době starostí, krizí a dokonce pomáhají i k tělesnému uzdravování. Jeho hudba je totiž i v zápasech a úporném hledání v pozitivní notě a s důvěrou ve SVĚTLO lidí, naděje, které je pro autora i nás posluchače zdrojem, inspirací, cílem a povzbuzením...

Pramen: osobní rozhovor s dr. Zdeňkem Šestákem, CD komorní tvorba, úryvky dopisů dr. Zdeňka Šestáka s jeho svolením, publikace Musica Antiqua Cítolibensis, internet- Wikipedie

Ing Marie Valentová

VYDÁNO:

SVOBODNÝ
HLAS

7.12.2016

Zdeněk Šesták Chamber Works II

Obálka nejnovějšího CD.

Souborné dílo Zdeňka Šestáka

V těchto dnech vydalo nakladatelství Radioservis páté CD s dílem hudebního skladatele, cítilibského rodáka Zdeňka Šestáka (* 1925). Jedná se o pokračování projektu, jehož ambicí je zpřístupnit všechny nejen rozhlasové nahrávky opusů tohoto komponisty, patřícího k nejvýznamnějším českým skladatelům vážné hudby ve druhé polovině 20. století a vlastně dodnes. Dosud vyšly dva soubory orchestrální hudby, další dva díly představily tvorbu komorní (právě druhý díl vyšel nyní) a jeden soubor skladeb vokálních. Úmyslně píší o souborech, protože ve všech případech se jedná o dvojbalba, tudíž o více jak jedenáct hodin hudby, která své inspirační zdroje čerpá jak v české literatuře, např. K. H. Máchy či Konstantina Biebla, tak v antické kultuře a filosofii. Není divu, doktor Šesták skládal zkoušky z antické filosofie u samotného Jana Patočky.

Vzhledem k pojetí projektu na nahrávkách zaznívají symfonie, koncerty pro orchestr a sólový nástroj, smyčcové kvartety, kantáty nebo písňové cykly. Šestákovu hudbu interpretují umělci vskutku špičkoví: Českou filharmonii a Symfonický orchestr Českého rozhlasu řídí taková jména jako Zdeněk Košler, Zdeněk Mácal,

Josef Hrnčíř nebo František Vajnar, který také v roce 1984 řídil orchestrální skladby na pětialbu hudby cítilibské skladatelské školy, kterou Zdeněk Šesták objevil. Nejstarší skladbou projektu je 2. symfonie, která vznikala od roku 1968, do značné míry jako reakce na okupaci armádami Varšavského paktu. Naopak nejmladší je Koncert pro violoncello a orchestr č. 1 z roku 2002 ve strhujícím podání Lukáše Pospíšila.

Všech pět kompletů má jednotný, sličný design, zasvěcené doprovodné texty napsal Viktor Bezdíček, náš největší znalec Šestákova díla. Ovšem zdaleka ne všechno, co Zdeněk Šesták složil, bylo provedeno (víím např. o oratoriu Královna Dagmar z roku 1989) a vůbec už ne nahráno. V plánu jsou údajně ještě některá další CD, která by výsledný obraz tvorby cítilibského skladatele doplnila.

Cesta labyrinty Šestákovy hudby vůbec není jednoduchá. Kdo se ale do nich odváží vstoupit, ocitne se ve světě, kde se setkává s vroucností, citovostí i vášní, ale také s logickým řádem. A skrze noty, které se jako tisíce kapek vznášejí prostorem, uvidí tvář autorovu, moudrého, šedovlasého muže.

Bohumír Roedl

*Vážený pane Šestáku,
jménem redakce Cítolibského zpravodaje,
Městyse Cítoliby
a našich spoluobčanů*

*Vám tímto přejeme k Vaším narozeninám
hodně zdraví, štěstí, pohody
a tvůrčího elánu do dalších let.*

